

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ: ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

PROBLEMS OF EFFECTIVE COMMUNICATION ON THE EXAMPLE OF RUSSIAN AGGRESSION: PUBLIC ADMINISTRATION ASPECT

Вирішення будь-якої ситуації потребує діалогу, наявності переговорного процесу, надання можливості вирішити всі суперечки, тобто для обміну інформацією використовуються ефективне спілкування, яке здійснюється з метою досягнення спільних цілей. Було підписано Будапештський меморандум, згідно з яким Росія, США та Велика Британія надали Україні гарантії її територіальної цілісності в обмін на відмову України від свого арсеналу ядерної зброї. Історію російсько-українського спілкування можна поділити на три етапи: 1) 2005–2009 рр. умовно можна назвати помаранчевим періодом, коли до влади прийшов небажаний для російської влади кандидат. У цей період стає популярним вживання української мови, почалося відродження української друкованої книги, відновлюється українська історія. Стати українцем у світовому масштабі стало модним. Ціни на газ для України зросли.

2) 2014–2018 захоплення Кримського півострова російськими військами та спроби захоплення української території на сході. В результаті таких дій в Україні російська влада анексувала майже в межах Луганської та Донецької областей. Фактично в цей час більшість російсько-українських відносин незворотно погіршилися.

Європейський Союз послідовно виступає за територіальну цілісність України, зокрема, з 2014 року – проти окупації Криму Росією.

3) 2019 – і по сьогоднішній день – етап становлення української незалежності 24 лютого 2022 року і по сьогоднішній день Російська Федерація зазіхає на територіальну цілісність, Українську державу, народ. На нашу думку, основними причинами відсутності ефективної комунікації під час переговорів є: відсутність механізму ефективного покарання за анексію Криму; недосконалість механізмів безпеки та нерозуміння ролі держав, які гарантували безпеку Україні, зокрема США, Великобританії, Росії; декларативність права, неприйняття України як держави; авторитарний погляд на розвиток сусідньої країни. Ефективна комунікація в російсько-українській війні неможлива, тому що, з погляду Росії, є російська історія, де Україна та українці є її частиною. На нашу думку, у збройному конфлікті ефективна комунікація можлива лише за умови зміни поглядів Росії, у тому числі щодо визнання України як держави на ментальному рівні та права на самовизначення та її громадян, здатності почути позицію співрозмовника та йти на компроміс, поважаючи потреби інших. власну точку зору.

Ключові слова: ефективна комунікація, етапи розвитку, діалог, переговори, конфлікт, учасники переговорного процесу.

Resolving any situation requires a dialogue, the presence of a negotiation process, providing an opportunity to resolve all disputes, ie effective

communication is used to exchange information, which is carried out in order to achieve common goals. The Budapest Memorandum was signed, according to which Russia, the United States and Great Britain provided Ukraine with guarantees of its territorial integrity in exchange for Ukraine's renunciation of its arsenal of nuclear weapons. The history of Russian-Ukrainian communication can be divided into three stages: 1) 2005–2009 can be conditionally called the Orange period, as an undesirable candidate for the Russian government came to power. During this period, the use of the Ukrainian language became popular, the revival of Ukrainian printed books began, and Ukrainian history was restored. It has become fashionable to become a Ukrainian on a global scale. Gas prices have risen for Ukraine

2) 2014–2018 capture of the Crimean peninsula by Russian troops and attempts to capture Ukrainian territory in the east. As a result of such actions in Ukraine, the Russian authorities annexed almost within the Luhansk and Donetsk regions. In fact, at this time, most Russian-Ukrainian relations have deteriorated irreversibly. The European Union has consistently advocated for the territorial integrity of Ukraine, in particular, since 2014 – against the occupation of Crimea by Russia.

3) 2019 – and to this day – the stage of establishing Ukrainian independence February 24, 2022 and to this day the Russian Federation encroaches on territorial integrity, the Ukrainian state, the people. It soon became clear that the Russian government does not recognize Ukrainian statehood. Russian authorities recognize Ukrainians as part of Russian history and as part of themselves. Not recognizing the rights of Ukraine as a state, which has become so since 1991, and the right to choose the directions of its statehood.

In our opinion, the main reasons for the lack of effective communication during the negotiations are: the lack of a mechanism for effective punishment for the annexation of Crimea; imperfection of security mechanisms and lack of understanding of the role of states that guaranteed security to Ukraine, in particular, the United States, Britain, Russia; declarativeness of law; non-acceptance of Ukraine as a state; authoritarian view of the development of the neighboring country.

Effective communication in the Russian-Ukrainian war is impossible, because in Russia's view there is a Russian history where Ukraine and Ukrainians are part of it. In our opinion, in an armed conflict, effective communication is possible only if Russia's views change, including recognition of Ukraine as a state at the mental level and the right to self-determination and its citizens, be able to hear the interlocutor's position and compromise, respecting the needs of others. own point of view.

Key words: effective communication, stages of development, dialogue, negotiations, conflict, participants of the negotiation process.

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32843/rma2663-5240-2022.28.15>

Максимова А.Я.

к. наук з держ. упр.,
викладач кафедри соціально-гуманітарної роботи

Аббасов С.

студент I курсу
Навчально-науковий інститут
права та інноваційних технологій
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Вступ. Світ це динамічна система, розвиток якої обумовлений науково-технічною революцією та пов'язаними процесами. У такому динамічному світі для ефективної співпраці та отримання максимальних прибутків наявність переговорного процесу є дієвим способом налагодження комунікації. У XXI столітті одним з першочергових завдань є уникнення конфліктів, у тому числі й військових. Цінність людського життя та збереження людського життя є пріоритетним. Усе вищенаведені тенденції обумовили необхідність дослідження процесу ефективної комунікації та напрямів її удосконалення в умовах російської агресії.

Аналіз попередніх досліджень. Загально-теоретичні аспекти комунікаційної взаємодії вивчали такі автори, як Б. Адамс, П. Друкер, В. Зигерт, Л. Ланг, Е. Мерманн, Е. Тоффлер, К. Шенон, та інші. До питань побудови нової парадигми державного управління в умовах розвитку комунікації органів державної влади та громадськості у своїх працях звертались Бажинова О. А., Драгомирецька Н. М., Дрешпак В. М., Кучабський А. Г., Пашко Л. А., Романенко Є. О, Хлебнікова А. А., Юрченко В. Е. Однак дані теоретичні розвідки є недостатніми та потребують подальшого вивчення і поглиблення в умовах російської агресії та правильного її застосування в умовах сьогодення.

Враховуючи велике число наукових праць за темою дослідження та багатогранність даної теми, а також важливість питання налагодження ефективної комунікації є досить важливими та потребують систематичного оновлення, у тому числі з метою уникнення збройних конфліктів та третьої світової війни.

Мета статті полягає у вивченні ефективної комунікації на прикладі російської агресії відносно України та розробити напрями вирішення.

Виклад основного матеріалу. Вирішення будь-якої ситуації потребує налагодження діалогу, наявності переговорного процесу, надаючи можливість вирішення всіх спірних моментів, тобто застосовується ефективна комунікація для обміну інформацією, який здійснюється заради досягнення спільних цілей. Ефективна комунікація можлива тільки в тому випадку, коли її учасники керуються принципом співпраці й реалізують відповідну поведінку. Для ефективної комунікації має бути розвинена культура ділового спілкування в учасників спілкування безпосередньо. У напрямі спілкування між країнами мають бути побудовані добросусідські відносини, як наприклад, в євросереєні.

Євросереєні – форма співпраці суміжних прикордонних територій різних держав з укрі-

плення добросусідських відносин, культурних та економічних контактів, використання спільних інвестицій, боротьба з наслідками стихійних лих, охорона історико-культурної спадщини тощо [2, с. 141]. У контексті наших міждержавних добросусідських відносин Росія має співпрацювати з сусідами, налагоджуючи діалог.

За період створення історії незалежної України взаємовідносини з Росією далеко не завжди були найкращими, а подекуди напружені. І це тривало не один десяток років. Українська держава терпіла ескалацію військового конфлікту за участю російських військ на Донбасі й незаконну анексію Криму. Громадяни України уже починали життя спочатку, що розділяло їх життя на до і після.

Україна молода країна, що відповідає загальноєвропейським цінностям та має наміри демократично розвиватися, основна цінність в якій життя людини, її потреби. Метою функціонування держави є створення безпечних умов життя. Державна позиція підтверджується Договором про нерозповсюдження ядерної зброї, що була підписана в 1994 році. Водночас було підписано Будапештський меморандум, згідно з яким Росія, США і Велика Британія надали Україні гарантії її територіальної цілісності взаємін на відмову України від арсеналу ядерної зброї. Таким чином, Росія стала країною-агресором, хоча має бути гарантом безпеки України.

Держави-підписанти Україна, Російська Федерація, Велика Британія, Сполучені Штати Америки, а згодом приєдналися із застереженням Франція, Китайська Народна Республіка.

Згідно з Меморандумом США, РФ і Велика Британія зобов'язалися:

- поважати незалежність, суверенітет та існуючі кордони України;
- утримуватися від загрози силою, її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України; ніяка їхня зброя ніколи не буде використовуватися проти України, крім цілей самооборони або будь-яким іншим чином згідно зі Статутом ООН;
- утримуватись від економічного тиску, спрямованого на те, щоб підкорити своїм власним інтересам здійснення Україною прав, притаманних її суверенітету, і таким чином отримати будь-які переваги;
- домагатися негайних дій з боку Ради Безпеки ООН з метою надання допомоги Україні, якщо вона стане жертвою акту агресії чи об'єктом погрози агресією з використанням ядерної зброї;
- не застосовувати ядерну зброю як проти України так і проти інших держав-учасниць Договору про нерозповсюдження ядерної зброї;

• проводити консультації у випадку виникнення ситуації, внаслідок якої постає питання стосовно цих зобов'язань [1].

Проте Росія порушила підписаний меморандум та розпочала напад 24 лютого 2022 року, розпочавши з бомбардування військових об'єктів України та аеропортів, а потім введення російських військ на територію нашої держави. Доктрина правової допомоги являє собою цілісну і гармонійну систему переконання, уявлення, ідеї, концепції та модельні правила щодо формування правового інституту та запровадити ефективну правову допомогу особам, які вступають в будь-яких стосунках [5, с. 116-117].

Історію порушення ефективної комунікації можна поділити на три етапи:

1) 2005-2009 рр умовно можна назвати оранжевий період, оскільки до влади прийшов небажаний кандидат для російської влади. Першим сигналом стало проходження виборів не за російським сценарієм в Україні мав перемогти В.Ф. Янукович будь-якому випадку. У Росії вже давно вибори перестали бути демократичними та всім заздальгідь відомо хто переможе. Так, і в Україні сподівалися, що за російським варіантом переможе В.Ф. Янукович, аде виявилось що Україна хоче свого обраного президента за результатами голосування. Внаслідок чого був проведений третій тур виборів президента, оскільки була доведена фальсифікація другого туру виборів. В результаті третього туру виборів було обрано згідно з волею українського народу не проросійський президент. Російській владі не сподобався такий сценарій розгортання подій. У цей період відбулася перша напруженість у відносинах між українською та російською владами. У цей період стало популярним застосування українською мови, почалося відродження українських друкованих книжок, відновлювалася українська історія. Стало модним стати українцем у загальносвітовому масштабі. Російській стороні це перестало подобатися та для України відбулося підвищення ціни на газ. Перший дзвіночок було підвищення цін, тобто Росія натякала, якщо Україна та український народ будуть діяти як хоче російський уряд, то наша держава зможе отримувати дешевий газ. Ця ситуація нагадувала шантаж.

2) 2014–2018 рр. більша частина українців хотіла жити у загальноєвропейській сім'ї, проте В.Ф. Янукович коливався та в останню мить оголосив про приєднання до Митного союзу. Такий стан речей спровокував новий майдан або як ще називають Революція гідності. У цей період відбувалася зміна проросійської влади на проукраїнську. Як наслідок,

або можна назвати покарання для українців стало захоплення Кримського півострова російськими військами та спроби захопити українські території на сході. У результаті таких дій в Україні російська влада анексувала майже в межах областей Луганську та Донецьку області. Фактично у цей час найбільш за все погіршилися стосунки. Оскільки меморандум підписували не тільки Росія, а й США, Великобританія. Так, світова спільнота відреагувала, зокрема членство Росії у Великій вісімці у ній тимчасово призупинене.

Військовий конфлікт в Україні на території Донбасу було розпочато ще у квітні 2014 року російськими військами. «Протягом 2014–2015 років, у розпалі збройного конфлікту на Донбасі, усі сторони порушували міжнародне гуманітарне право, що призвело до переміщення більше мільйона людей. Загибло більше 13 000 осіб, і кількість жертв продовжує зростати [3]. Після того, як РФ захопила Крим, провела серію пропагандистських проросійських виступів в Україні і проголосила «державний суверенітет» ДНР і ЛНР.

США та Євросоюз ввели у дію трирівневий план санкцій щодо Росії.

Рада Безпеки ООН висловила підтримку територіальної цілісності України і нагадала Росії про виконання міжнародних зобов'язань, у тому числі, і Будапештського меморандуму підписаного Росією у 1994 році.

3) 2019 – й по сьогодні. Починаючи із весни 2021 року, російська федерація почала концентрувати військову техніку, війська та озброєння на кордоні з Україною та на території Білорусії [2]. Восени 2021 року була проведена передислокація російських військ до кордонів України. Ще наприкінці жовтня 2021 року розвідки США та Великої Британії попереджали, що президент Росії Володимир Путін має намір розпочати широкомасштабне вторгнення в Україну та атакувати Київ, щоб змістити законно обрану владу. Закордонні ЗМІ, зокрема The Washington Post та Politico, опублікували фотоматеріали з яких зрозуміло, що по неподалік кордону з Україною було накопичення російської техніки та військ. Щоб запобігти паніці влада України не популяризувала дану інформацію, але максимально гуртувалася до наступних дій.

Головне управління розвідки Міноборони України, надало інформацію, що військову ескалацію Росія планує кінець січня – початок лютого 2022 року. Та всі політичні та військові експерти не допускали можливості повномасштабного вторгнення на Українські землі.

За словами експерта з інформаційної безпеки Дмитра Золотухіна - Росія, пересу-

ваючи війська до кордону, передає Заходу сигнал, що єдиною альтернативою домовленостям і послабленню санкційного тиску є війна. Самопроголошений президент Білорусі Олександр назвав Крим російським і оголосив, що підконтрольна йому армія братиме участь у російській агресії проти України.

Загроза застосування військової сили з боку Росії вже впливає на дотримання прав мільйонів людей в Україні та за її межами», – заявила Аньєс Каллмар, генеральна секретарка Amnesty International. – «Наслідки застосування реальної військової сили, швидше за все, будуть руйнівними [3].

Але незважаючи на засудження дій РФ країнами ЄС, ООН та вжиті санкції не були достатніми. 24 лютого 2022 й по сьогодні Російська Федерація посягається на територіальну цілісність, українську державу, народ. Цічком стало зрозуміло, що російський уряд не визнає українську державність. Російська влада визнає Україну як частину російської історії і як свою частину. Не визнаючи права України як державу, яка такою стала з 1991 року, та права на обрання напрямів своєї державності.

Враховуючи сьогоденну російську агресію є очевидним, що санкції 2014 були не достатніми. РФ не зробила достатніх висновків, зрозумівши, що можна зробити велике злодіяння, а всі інші держави розкажуть про поганий вчинок, заборонять літати посадовцям.

На нашу думку, основними причинами відсутності ефективної комунікації під час перемовин є: відсутність механізму дієвого покарання за анексію Криму; недосконалість механізмів гарантування безпеки та нерозуміння ролі держав, що гарантували безпеку Україні, зокрема, США, Великобританії, Росії; декларативність права; несприйняття України як держави; авторитарний погляд на розвиток сусідньої країни.

Отже, підсумовуючи вищенаведене, відсутність ефективного механізму дотримання Будапештського меморандуму. Для налагодження ефективної комунікації та повер-

нення територіальної цілісності української держави потрібно відновити військовий потенціал. На нашу думку, є недоцільним здійснення демілітаризації.

Висновки. Ефективна комунікація у російсько-українській війні неможлива, оскільки на погляд Росії є російська історія, де Україна та українці є її частиною. На наш погляд, у збройному конфлікті ефективна комунікація можлива тільки за умови зміни поглядів РФ, зокрема визнання України як держави на ментальному рівні та права на самовизначення її та громадян, вміти чути позицію співрозмовника та йти на компроміси, поважаючи потреби інших. Росія має тільки власну точку зору. Наявність ефективної комунікації передбачає наявність діалогу та мінімум двох учасників переговорного процесу. Перспективами подальших наукових досліджень має стати дослідження російської державності та напрями її розбудови як демократичної держави, здатної забезпечити переговорний процес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 05 грудня 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text (дата звернення 10.03.2022)
2. Подальший збройний конфлікт в Україні матиме руйнівні наслідки для прав мільйонів людей. URL: <https://www.amnesty.org.ua/podalshyj-zbrojnyj-konflikt-v-ukrayini-matyme-rujnivni-naslidky-dlya-prav-miljoniv-lyudej/> (дата звернення 10.03.2022)
3. Подальший збройний конфлікт в Україні матиме руйнівні наслідки для прав мільйонів людей. URL: <https://www.amnesty.org.ua/podalshyj-zbrojnyj-konflikt-v-ukrayini-matyme-rujnivni-naslidky-dlya-prav-miljoniv-lyudej/>
4. Adashys L. Concepts and preconditions of European regional policy. *Philosophy, economics and law review*. 2021. Volume 1, 2021 pp. 139-145.
5. Tertyshnik V., Fomenko A. Legal assistance and protection in criminal proceedings: international standards and integrative doctrine. *Philosophy, economics and law review*. 2021. Vol. 1, no. 2, 2021 pp. 115-126.